

กลอนเปล่า

ทางเลือกใหม่ผู้ไม่ใส่ใจนักลักษณ์

สมัย วิถีรุ่งโรจน์ *

กลอนเปล่าเป็นรูปแบบคำประพันธ์ที่ไม่มีลักษณะบังคับทางลักษณ์ และไม่ใช้ถ้อยคำที่เขียนติดต่อกันอย่างร้อยแก้ว ด้วยเหตุที่กลอนเปล่ามีรูปแบบของการแต่งเฉพาะของตนเอง คือ ประสานลักษณะร้อยแก้วและร้อยกรองเข้าด้วยกัน¹ มีรูปแบบของการแต่งหรือโครงสร้างของการแต่งไม่แน่นடายด้วยมีพื้นฐานการแต่ง คือ การเขียนข้อความเป็นวรรควรรคละบรรทัด และไม่มีสัมผัสที่เป็นแบบแผนแน่นอนแต่มีลักษณะที่เป็น วรรณศิลป์ มีการใช้คำโวหารที่สร้างจินตภาพ

ลักษณะคำประพันธ์แบบกลอนเปล่า ไทยได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตก ซึ่งมีลักษณะอยู่ 2 ประเภทคือ²

1. แบลนค์ เวิร์ส (Blank Verse) หมายถึงคำประพันธ์ที่บังคับเสียงหนักเบา และจำนวนกลุ่มพยางค์ที่มีเสียงหนักเบาแต่ละบรรทัดจะมี 5 คู่ รวม 10 พยางค์ ไม่กำหนดความยาวในแต่ละบท และไม่บังคับสัมผัส ซึ่งนิยมแต่งกันมากในประเทศอังกฤษ สมัยพระนางเจ้าอลิซเบธที่ 1 ผู้เริ่มคือ อิร์ล แห่งชาร์ร์ร์ และมีกวีที่นำมาแต่งจนแพร่หลาย เช่น เชคสเปียร์ จอห์น มิลตัน เป็นต้น

2. ฟรี เวิร์ส (Free Verse) หมายถึงคำประพันธ์ที่เขียนเป็นบรรทัดๆ ความสั้นยาวของแต่ละบรรทัดไม่สม่ำเสมอ ไม่มีกำหนดเสียงหนักเบาของกลุ่มพยางค์จะมีสัมผัสรหรือไมก็ได้ ลีลาและจังหวะเกิดขึ้นเมื่อผู้แต่งต้องการจะเน้นความตั้งใจ น้ำเสียง และ

¹ รุ่นฤทธิ์ สจพันธุ์ การประพันธ์รูปแบบใหม่ ภาษาไทย 2 : การประพันธ์ไทย 2527, หน้า 511

² ด. หน้า 507

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา

อารมณ์ต่างๆ ฟรีเวิร์สเป็นรูปแบบคำประพันธ์สมัยใหม่ของอังกฤษ ปรากฏในสมัยกลาง และพัฒนาขึ้นมากในงานของ เจอรัล แมนลี่ ฮอบกินส์ (Gerald Manly Hopkins) กวีสมัยวิกตอเรีย ส่วนผู้ที่มีชื่อว่าเป็นผู้ประดิษฐ์คำประพันธ์นี้ให้สมบูรณ์ คือ วอลท์ วิตแมน (Walt Whitman) ที. เอส. อีเลียต (T.S. Eliot) และ ดี.เอช. ลอเรนซ์ (D.H. Lawrence) นิยมแต่งกันมากระหว่าง พ.ศ. 1914 – 1945 จนถึงปัจจุบัน

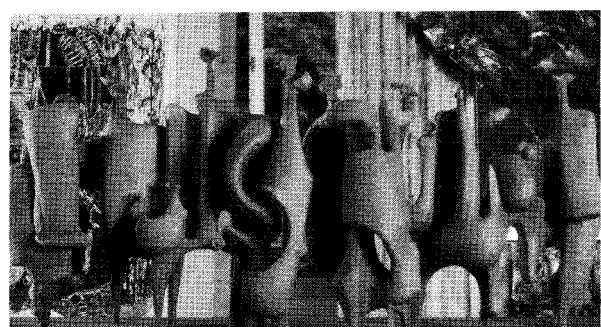
คำประพันธ์ทั้งสองแบบได้แพร่หลายเข้ามาในประเทศไทยอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน ทั้งนี้อาจจะเป็น เพราะเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายที่เคร่งครัดของจักรัฐบาลโบราณและอาจจะว่าจ่ายในความรู้สึก ผู้ที่นำคำประพันธ์ประเภทนี้เข้ามา คือ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้นำบทละครของเชคสเปียร์ที่มีลักษณะแบบแบลลงค์เวิร์สมาแปลเป็นภาษาไทย คือเรื่อง โรมோและจูเลียต (Romeo-Juliet) เรื่อง เวนิ划านิช (The Merchant of Venice) และเรื่อง ตามใจท่าน (As You Like It) พระองค์ได้ทรงพยายามแปลให้ใกล้เคียงกับบทประพันธ์เดิมมากที่สุด โดยเฉพาะที่ เชคสเปียร์ใช้คำประพันธ์ประเภทแบลลงค์เวิร์ส พระองค์ทรงให้ชื่อว่า กลอนเปล่า แต่พระองค์ไม่กำหนดเสียงหนักเบาเหมือนร้อยกรองตะวันตก แต่จะทรงใช้สัมผัสมากแทน โดยให้สัมผัสรพยายามทั้งของวรรณเป็นคู่ๆ และสัมผัสไปยังพยางค์ที่ 5 ของวรรณถัดไป นอกจากนี้ยังทรงใช้เครื่องหมายวรรณตอนแบบไวยากรณ์อังกฤษในคำประพันธ์ด้วย

ตัวอย่าง พระราชพนธ์กลอนเปล่าจากเรื่อง โรมோและจูเลียต

โรมோ	โรมงาน พี่ขอสาบานโดยอ้าง ศศิธร ซึ่งส่องยอดพุกษาเป็น แสงเงินสลับสลอน –
จูเลียต	อย่าอ้างเลยจันทร ดวงเดือนอัน บ่เที่ยงตรง ซึ่งทุก ๆ เดือนย้าย โคจรจากในแวดวง เกลือกรัก ของคุณลงร้อยโลเลไปเช่นนั้น.

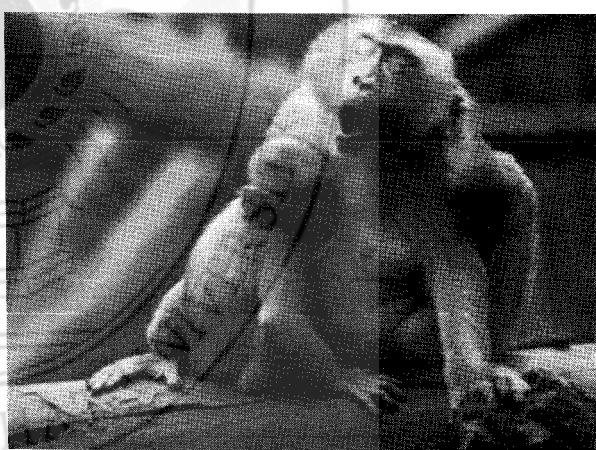
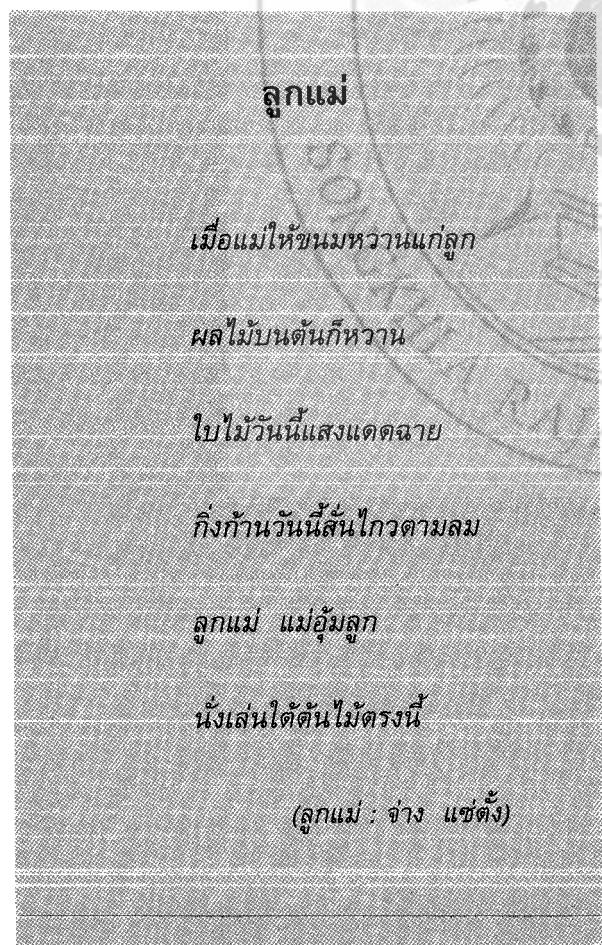
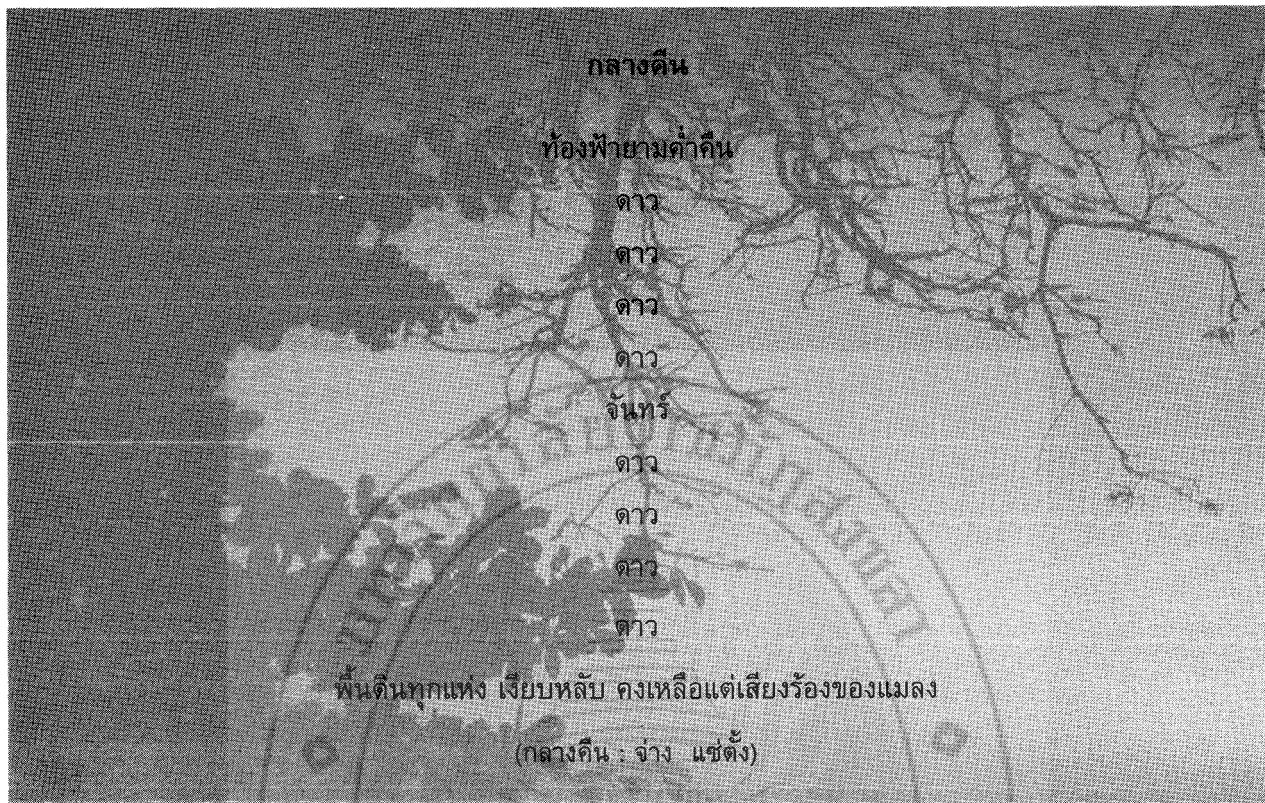
ส่วนลักษณะแบบฟรีเวิร์ส ที่เรานำมาใช้และเรียกว่า กลอนเปล่า เช่นกัน ไม่มีหลักฐานแน่อนว่า ริเริ่มนิยมกันเมื่อใดแต่ก่อนวันร่วมปี พ.ศ. 2474 ชุมชนชาวญี่ปุ่น (ละออ พะลายนนท์) ใช้namปากกว่า พะลายนนท์ ได้แปลงานของ นีเซล วอทชัม ให้ชื่อเรื่องว่า ครุฑจับนาค พิมพ์เผยแพร่ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2474 เป็นหนังสือกลอนเปล่าเล่มแรกของไทย ต่อมาหลังสมครามโลกครั้งที่ 2 ประมาณ อุตุหศุป ใช้นามปากกว่า สิบร้อยพัน เขียนกลอนเปล่าลงนิตยสาร สุภาพบุรุษ – ประชาธิรัตน์ บ้าง กุหลาบ สายประดิษฐ์ ใช้namปากกว่า ตอบประทุม เขียนกลอนเปล่าอันลือชื่อ คือ อาชญากรผู้ปล่อยนกพิราบ และ อังการ กัลยาณพงค์ ได้เคยเขียนกลอนเปล่าลงในนิตยสาร กระดึงทอง เมื่อประมาณ พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา¹ และผู้ที่มีผลงานค่อนข้างมากอีกคนคือ รัตนะ ยะวงศ์ประภาช ใช้namปากกว่า ราช รั้งรอง เป็นผู้แต่งกลอนเปล่า ที่ไม่มีลักษณะบังคับใดๆ เลยจนได้รับความสนใจกันอย่างแพร่หลาย กลอนบทแรกของเขาก็คือ แด่ความ สุขและสิ่งที่สื้นไป ลงพิมพ์ในคอลัมน์ขอบกรุง นิตยสารชาวกรุง ฉบับเดือนเมษายน พ.ศ. 2502

ต่อมา ระวี ภารวี แปลงงานของ คาลิล ยิบราวน์ เป็นกลอนเปล่าชื่อ ปรัชญาชีวิต และ กวีนิพนธ์ของอังการ กัลยาณพงค์ ได้พิมพ์ออกเผยแพร่ ความนิยมในรูปของกลอนเปล่าเริ่มมีบทบาทมากในวงการวรรณกรรมไทย และผู้ที่ประสบความสำเร็จมากเป็นที่ชื่นชมของคนรุ่นใหม่ คือ กลอนเปล่า ของ จ่าง แซ่ตัง

¹ เสถีร จันกีมาทร. คนเขียนหนังสือ, สุ่อนภาค ปีที่ 1 ฉบับที่ 33. 25-31 ตุลาคม 2541, หน้า 59

ตัวอย่าง

กลวิธีในการแต่งกลอนเปล่า

กลอนเปล่าเป็นงานความคิดสร้างสรรค์ ด้วยเหตุที่ไม่มีบังคับฉันหลักชนิด จึงดูเหมือนว่าแต่งง่าย ผู้แต่งจึงพยายามคิดค้นวิธีการสร้างสรรค์งานของตนออกมานิ่งลายรูปแบบใหม่เฉพาะด้วยตัว แต่การจะแต่งให้ได้ดีนั้นก็อาจจำเพาะเฉพาะจากการใช้กลวิธีใน การแต่ง ทั้งกลวิธีการใช้คำ กลวิธีในการวางแผน และเนื้อหาของกลอนเปล่า ซึ่งเป็นแนวทางในการสื่อความคิด อารมณ์ความรู้สึกของผู้ประพันธ์

1. กลวิธีในการใช้คำ ผู้แต่งสามารถเลือกใช้คำเพื่อสร้างสรรค์งานเขียนและสื่อความหมายดังนี้

1.1 การใช้คำช้ำ เพื่อย้ำความและโยงเนื้อหาให้เป็นเอกภาพ

ตัวอย่าง

เด็ก ๆ ของชาติ

แต่งตัวสวยงาม

ไปเที่ยวกับพ่อ-แม่

เด็ก ๆ ของชาติ

หอบหัวใจเป็นหนังอึ้ง

ให้รถเมล์ไปโรงเรียนแต่เช้าตรู่

เด็ก ๆ ของชาติ

ตากแตดตากฝน

วิ่งขายพวงมาลัยอยู่ตามสีแยก

เด็ก ๆ ของชาติ

จากพ่อจากแม่

มาล้างชามก๋วยเตี๋ยวอยู่ในเมือง

เด็ก ๆ ของชาติ

อดอยากยากจน

เป็นโรคขาดอาหาร

.....

นี่ใช่ไหม... อนาคตของชาติไทย

(อนาคตของชาติ : ไม่น่า)

1.2 ใช้คำว่า “ที่แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้ง ในแต่ละวรรค แต่ละบท” ทำให้อ่านได้ อารมณ์เห็น จริงว่าในที่สุด เงิน ซึ่งความดายและซื้อชีวิตฝ่ายจิต วิญญาณไม่ได้

เงิน

เงินซื้อบ้านได้

เงินซื้อเสื้อผ้าได้

เงินซื้อเตียงได้

เงินซื้อยาได้

เงินซื้อบริัญญาบัตรได้

เงินซื้อหนังสือได้

เงินซื้ออาหารได้

เงินซื้อสิ่งเริงรมย์ได้

เงินซื้อหญิงบริการได้

เงินซื้อคณะแนเสียงได้

เงินซื้อชื่อเสียงได้

เงินซื้อพรครพากได้

เงินซื้อนาพิกาได้

เงินซื้อสัญญาประกันภัยและประกันชีวิตได้

แต่ซื้อความปลอดภัยไม่ได้

แต่ซื้อชีวิตไม่ได้

แต่ซื้อชีวิตนิรันดร์และ

สรรศ์ไม่ได้

นับเป็นปรัชญาแห่งความจริง ซึ่งมนุษย์ต่าง แสวงหาเพื่อให้ได้ เงิน มา ทั้งจากความซื้อสัตย์สุจริต หรือจากการคดโกง จนแพ้หักหลังกัน ฆ่ากัน แต่เมื่อ พิจารณาจากบทประพันธ์นี้ ก็จะเห็นว่า เงิน ไม่ สามารถจะซื้อได้ทุกสิ่งตามที่ใจประณาน

1.3 การใช้คำง่าย สั้น กะทัดรัด แต่กินความลึก กระบวนการใจ

ตัวอย่าง

ในยามเย็นหนึ่ง

ของวันฤดูฝน
ฉันได้เห็นโค้งรุ้งสองสาย
ทابประทับอยู่บนแผ่นฟ้า
สวยงามนัก
สำหรับช่วงชีวิตที่ผ่านมา
ฉันไม่ก้มือ ตะโภนทักษิาย
ดังว่าได้กลับไปเป็นเด็กน้อยคนเก่า
รวดเร็ว...

รวดเร็ว ดึงความสุข
ที่ขอบย่องหนีหายจากไป
สายฝนได้พรั่งพรู
ลงลัง โค้งรุ้งสามสาย
ไม่มีปรากฏแผ่นฟ้าอีก
สายฝน
ทำให้ฉันหน้าสะท้าน
ดึงอาการหนึ่ง
ของความทุกข์
ที่ย่องเข้ามานแทนที่เงียบเงียบ
เงียบสนิท
มีทันรู้ตัว

(โค้งรุ้งสามสาย : นกสีฟ้า)

1.4 การใช้สัญลักษณ์ นับเป็นกลิ่นที่เป็นประโยชน์ในการซ่อนเร้นความคิดและอารมณ์ผู้แต่ง อีกทั้งเป็นการท้าทายความสามารถของทั้งผู้สื่อและผู้รับสื่อนั้น

ตัวอย่าง

ท่ามกลางพายุฝนรุนแรง
อ้อแมนลูกตามลม
แต่สนใจห่วงริมหน้าผา
ยืนต้านกระแสลมร้าย
ท่ามกลางพายุฝนรุนแรง
กระจิบกระจอกซุกตัวสั่น
แต่นกพายุกลับໄโนบิน
สูญพวยอย่างกล้าหาญ
ในสถานการณ์ Lew Raway
มีบางคนทึ่งเรือเกาของไม้
แต่คนในเรือพันฝ่าคลื่นลม
นำเรือสู่ดุหมายปลายทาง
ในพายุใหญ่
มีสันบ้างตันหัก
นกพายุบางตัวตาย
แต่ป่าไม้ผุ้งนก คงอยู่
ในสถานการณ์ Lew Raway
ผู้ที่ยืนหยัดพันฝ่าคลื่นลม
อาจต้องเสียลละบ้าง
แต่ผลงานจะอยู่คู่สังคม
คนรุ่นใหม่คือสนธิพายุ
คนรุ่นใหม่คืออกพายุ
เดิบໂດท่ามกลางพายุใหญ่
ดัดแปลงตัวระหว่างต่อสู้
ยืนหยัดพันฝ่าคลื่นลม
ก้าวไปข้างหน้าอย่างอาจหาญ
เพื่อการกิจอันยิ่งใหญ่
กอบกู้อิสรภาพมวลมนุษย์

(หนุ่มสาวท่ามกลางพายุ : ประกาศฯ)

1.5 การใช้เครื่องหมายวรรคตอน กลอน เปล่าจะใช้การขึ้นบรรทัดใหม่ การเว้นวรรค การใช้เส้นประ (....) การใช้เครื่องหมายคำพูด ("....") จุลภาค (,) ปรัศนี (?) อัศเจรีย์ (!) เครื่องหมายเหล่านี้อาจจะช่วยสื่ออารมณ์หรือน้ำเสียงของผู้แต่งได้

ตัวอย่าง

ตอนเย็นโรงเรียนเลิกแล้ว

"เชօจะไปไหน"

"จะไปขึ้นรถเมล"

"จะรีบร้อนไปทำไม"

"เดียวไมทัน"

"ไมทันอะไร"

"ไมทันไปเล่นก้าอืดנדรี"

"เล่นที่ไหน"

"ในรถเมล"

"เล่นกับใคร"

"เล่นกับเด็ก กับพระ กับคนแก่ กับแม่ชี

กับผู้หญิง กับผู้ชาย

เล่นกับทุกคนนั้นแหลก"

"ชอบเล่นกับใครมากที่สุด"

"กับคนพิการ และก็คนตาบอด"

"ทำไมส์"

" เพราะฉะนั้นจะชนา"

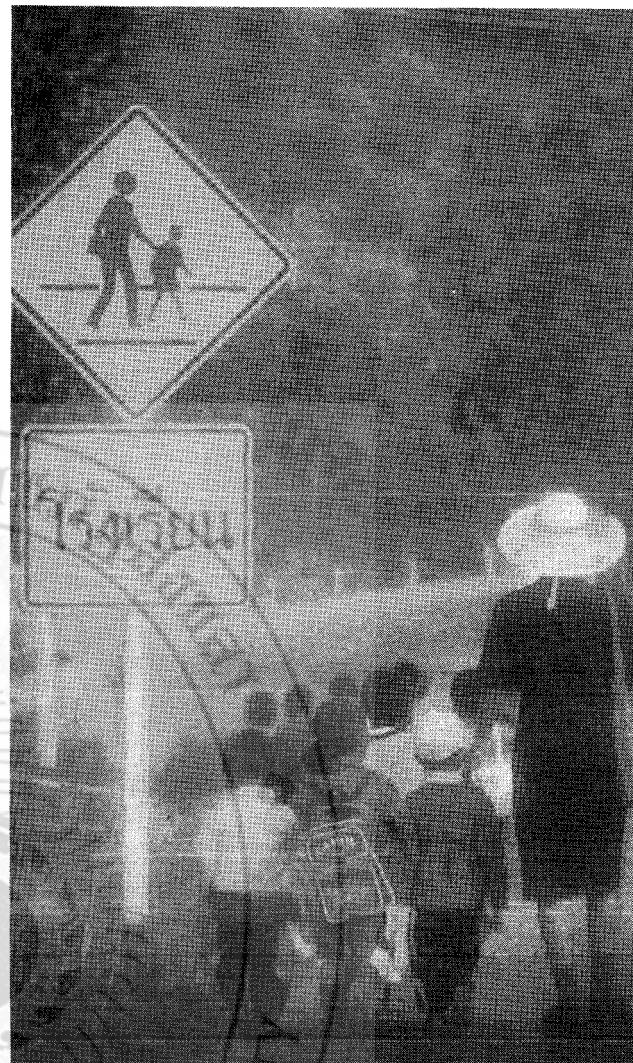
"เคยแพ้ไหม"

"ไมเคย"

"....."

(พ.ศ. 2526 : มาดา วัยชนะ)

2. กลวิธีในการวางแผน ในการแต่งกลอน เปล่า ผู้แต่งมีความคิดที่หลากหลายสามารถจินตนาการแบบหรือรูปในการวางแผนตัวอักษรให้เด่นและแบกลงแยกเพราะออกจากผู้อ่านจะได้รับรสคำที่มีความหมายลึกซึ้ง แล้ว ยังทำให้เห็นภาพที่ปรากฏเป็นการใช้ภาษาที่

สัมผัสทางตาได้อีกด้วย มีผู้พยายามใช้คำเรียก ลักษณะการวางแผนของบทประพันธ์ไว้ดังเช่น บุญเหลือ เทพยสุวรรณ เรียกว่า กวีนพนธ์รูปธรรม แนวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เรียกว่า วรรณลักษณ์ เสริมจิต สิงหเสนี เรียกว่า ลิขิตลักษณ์ และรีนฤทธิ์ สัจพันธุ์ เรียกว่า วรรณรูป ซึ่งทั้ง 4 คำ หมายถึงคำประพันธ์ที่มีลักษณะอย่างเดียว และตรงกับภาษา อังกฤษว่า concrete poetry คือบทประพันธ์ที่ใช้ตัวหนังสือประกอบกันเป็นรูปภาพ ที่ช่วยสื่อความหมายของเนื้อความของบทประพันธ์นั้น¹

2.1 เขียนเป็นวรรค วรรคคละบรรทัด เป็นลักษณะพื้นฐานของรูปแบบการประพันธ์ ซึ่งแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำกี่พยางค์ก็ได้ อาจจะใช้คำน้อยดังแต่ 1 - 3 คำ หรือยาวเป็นประโยค ไม่บังคับสัมผัส

¹รีนฤทธิ์ สัจพันธ์ การประพันธ์รูปแบบใหม่ ภาษาไทย 2 การประพันธ์ไทย 2527, หน้า 529.

ตัวอย่าง

เมื่อรักใครสักคน และรู้ว่า
เข้าไม่อาจรักตอบได้นั้น Truman H.
แต่การจะหักห้ามความรู้สึกกรรมมานยิ่งกว่า
ความรักในบ้านเรือนดัน ดูไม่ต่างไม่จาก
ดอกไม้ดูดูเด่งพร้อมจะเบงบาน
ไม่มีความสามารถยับยั้งการผลิตบานแห่งดอกไม้ได้
นอกเสียจากการทำลาย
ซึ่งก็ไม่มีเหตุผลใดๆ ในการทำลายถึงสวยงาม
นั้น
เมื่อรู้สึกรักใครบางคน
จะปล่อยให้ความรู้สึกนั้นเติบโตต่อไป
ดังเช่นดอกไม้ที่ขยายตัวบานออก
นานสะพรึง สดใส
และรอยร่วงไปด้วยกาลเวลา

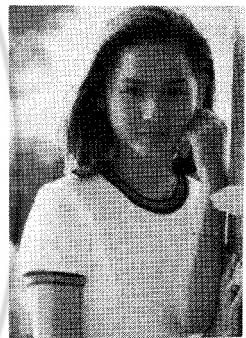
(คำยกลาเวลา : อริน)

2.2 เขียนช้าๆ คำที่ภายในบรรทัดเดียวกัน
ซึ่งจะให้ความหมายที่เน้นย้ำหนักแน่นและชัดเจน วางแผน
เป็นกรอบสี่เหลี่ยม เว้นช่องระยะให้เหมาะสมสวยงาม

ตัวอย่าง

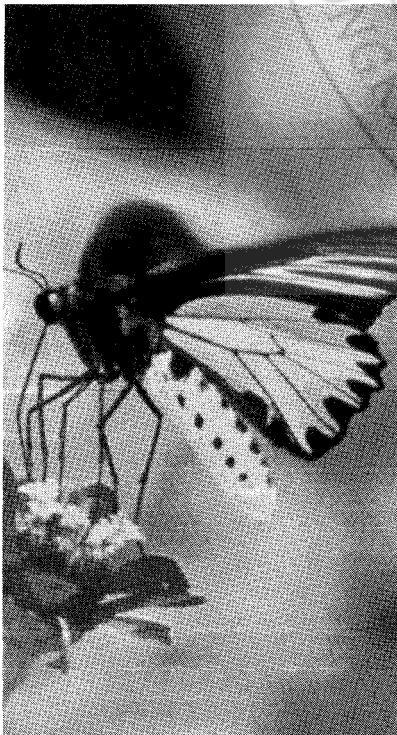
คน
คน คน คน คน คน คน คน คน คน คน
คน คน คน คน คน คน คน คน คน คน
คน คน คน คน คน คน คน คน คน คน
คน คน คน คน คน คน คน คน คน คน
คน คน คน คน คน คน คน คน คน คน
รองรับเมลโดยสารประจำทาง.....ที่กรุงเทพฯ

(คน : จ่าง แซ่ตัง)

ผีเสื้อ มิน มิน มิน มิน มิน มิน มิน มิน มิน
ผีเสื้อ มิน มิน มิน มิน มิน มิน มิน มิน มิน
ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้
ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้
ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้
ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้

(สวนดอกไม้ : จ่าง แซ่ตัง)

2.3 เขียนคำชี้ไว้ข้าง ๆ ทั้งซ้ายและขวา
แต่ส่วนกลางของกลอนเปล่านจะเปลี่ยนคำใหม่ทุก
บรรทัด แต่จะมีความหมายเชื่อมโยงกัน

(เด็ก : จ่าง แซ่ตัง)

2.4 เขียนโดยการเล่นเสียงวรรณยุกต์ เว้นช่องและ
จังหวะเล่นเสียงเพื่อสื่อความหมาย และบางทีก็เล่นคำ
สลับด้วยบทกลอน

ตัวอย่าง

กู	กู	กู	กู	กู
กู	กู	กู	กู	กู
กู	กู	กู	กู	กู
เข้าย	กู	กู	กู	กู
ลูก	ลูก	ลูก	ลูก	ลูก
หลานหลาน	หลาน	ล้าน	ล้าน	ล้าน
ใช้	ใช้	ใช้	ใช้	ใช้
ช้า	ช้า	ช้า	หลาน	โหลน
โหลน	โหลน	โเหลน	โหลน	เหลน
กะเกณฑ์	กะเกณฑ์	กะเกณฑ์	กะเกณฑ์	กะเกณฑ์
เข้าย	เวร	เวร	เวร	คนไทย

(กฎ : พร พจน์)

ขอ	ขอ	ขอ	ขอ	ขอ
เชิญ	เชิญ	เชิญ	เชิญ	เชิญ
ชวน	ชวน	ชวน	ชวน	ชวน
ท่านประชานทั่วมวล				
ขอเชิญชวนอย่ามัวนั่ง				
ไป	ไป	ไป	ไป	ไป
ใช้	ใช้	ใช้	ใช้	ใช้
สิกธ์	สิกธ์	สิกธ์	สิกธ์	สิกธ์
จงสร้างอำนาจเด็ดมิตร				
ใช้สิกธ์ในการเลือกตั้ง				
ผู้	ผู้	ผู้	ผู้	ผู้
แทน	แทน	แทน	แทน	แทน
พื่น้องชาวไทยทั่วแดน				
เลือกผู้แทนให้พร้อมพรั่ง				

(ขอ ขอ ขอ: ส่อร่อ)

2.5 เขียนในรูปของบทละคร โดยกำหนดจาก ตัวละคร และบทสนทนา

ຕົວອຍ່າງ

จากที่ 1 (สถานีขันส่งหม้อชิต)

- ผู้แสดง 1 : เราตั้งเด่นมาจากดินแดนอุดมทุกปี

ผู้แสดง 2 : เรายอพยพมาจากประเทศไทยสู่ช

ผู้แสดง 3 : เราหนีมาจากการพื้นที่ที่เราคิดว่าเป็นคุก

ผู้แสดง 4 : เราแต่กมารจากแผ่นดินที่กองทัพความทิบูกรุก

ผู้แสดง 5 : เราโยกย้ายจากภูมิปืนอันลำเค็ญเข็ญชัก

ผู้แสดง 6 : เราหอบลูกจูงหลานมาจากการหมู่บ้านน้ำตากระซอก

ผู้แสดง 7 : เราเสียงโโซค ทุกชีวไม่ทุกชีว สุขไม่สุข ทุกชีวไม่ทุกชีว

ผู้แสดง 8 : ความร่วมเย็นเป็นสุขของเรารอยู่หน้างऐดี

(มหรสพแห่งผู้อพยพ : ไฟวินทร์ ขาวงกม)

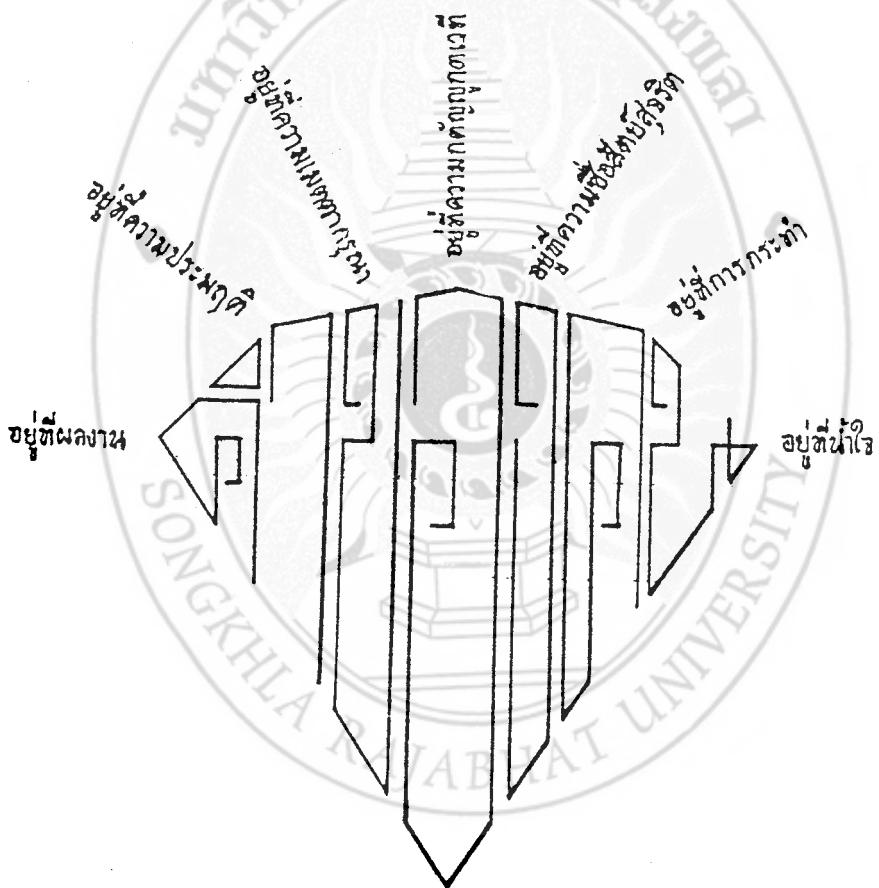
2.6 เขียนโดยการนำคำมาจัดเรียงเป็นรูปภาพต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแนวคิดของผู้แต่ง

ຕົວອຍ່າງ

(ปาก : กุลนุช เสริฐสุวรรณกุล)

วรรณรูปชิ้นนี้ใช้คำว่า ปากสร้างเป็นรูปริมฝีปาก มีทั้ง ปากสร้างคน ปากชมคน ปากด่าคน ปากใช้สื่น ปากใช้กินปากช่าคน ปากสร้างผลงานปากสร้างอนาคต ปากตัดอนาคต ปากให้ความตาย และ ปากให้ความรัก วลีที่ใช้ช้ำกันเป็นส่วนใหญ่คือ ปากชมคน ปากด่าคน ปากใช้กิน ปากช่าคน ถ้อยคำเหล่านี้จะพิมพ์ติดต่อกันไปโดยไม่เว้นวรรค วรรณรูปชิ้นนี้ใช้เส้นขีดเป็นรูปริมฝีปากด้านใน ทำให้ภาพนี้เป็นรูปริมฝีปากที่กำลัง

เปิดอ้าเหมือนเวลาพูด คำที่ผู้แต่งบรรจุลงไว้ในช่องว่างของริมฝีปากนี้คือ คำพูด ซึ่งเขียนติดต่อกันเป็นพีดจนเต็มช่องว่าง ประหนึ่งว่าปากนี้กำลังปล่อยคำพูดให้พรั่งพรูออกมา คำพูดที่ออกมากจากปากนี้ มีอำนาจต่างๆ นานา เช่น สร้างคน ทำลายคน สร้างผลงาน สร้างอนาคต บอกความรัก ให้ความตาย ชมคน ด่าคน หรือช่าคน "ได้ทั้งสิ้น"

'คำของคน'

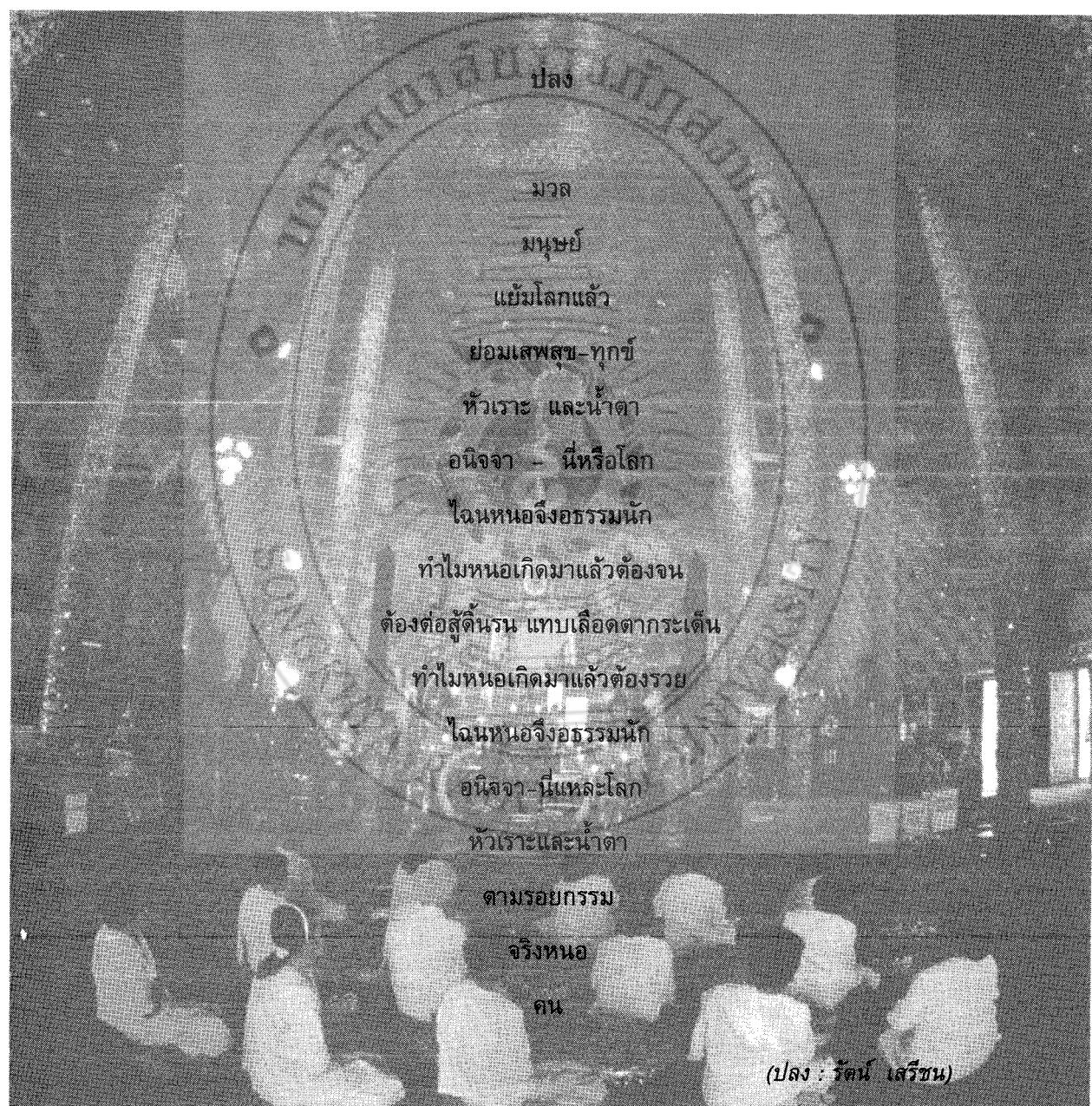
วิชัย กฤตประโยชน์
ชนิชา กุมราวนันท์

'รีบุกทัย สัจจพันธุ์ การประพันธ์รูปแบบใหม่' ภาษาไทย 2 การประพันธ์ไทย 2527, หน้า 544-545

วรรณรูปชั้นนี้มีข้อว่า ค่าของคน ผู้แต่ง ประดิษฐ์ตัวอักษรที่เขียนว่า ค่าของคน ให้เป็นรูปของ เพชรที่เจียระไนเหลี่ยมแพร่พรา จนส่งประกาย ออกมากเป็นรัศมี 7 แฉกที่ประกอบด้วยว่า อยู่ที่ผลงาน อยู่ที่ความประพฤติ อยู่ที่ความเมตตากรุณา อยู่ที่ ความกตัญญูกตเวที อยู่ที่ความซื่อสัตย์สุจริต อยู่ที่ การกระทำ และ อยู่ที่น้ำใจ ซึ่งรัศมีทั้ง 7 ประกายนี้ ก็ คือคุณค่า 7 ประการที่สร้าง ค่า ของคนนั่นเอง คนที่

มีคุณค่า เช่นนี้ย่อมเป็นผู้ที่มี ค่า สูงรากับเพชร เพชร มีค่าและราคาสูงที่ความงามแหวววาว คนมีค่าสูงก็อยู่ที่ คุณความดี

วรรณรูปชั้นนี้ใช้คำง่าย ๆ แต่ให้ความหมาย ได้ลึกซึ้ง และเป็นวรรณรูปชั้นหนึ่งที่ผู้แต่งให้ความ สามารถทางด้านเลขศิลป์ประดิษฐ์ตัวอักษรให้เป็น ภาพที่สัมพันธ์กับความคิดของผู้แต่ง'

การจัดรูป หรือวรรณรูปในบทกวีนิพนธ์นี้ ผู้แต่งได้ชี้ให้เห็นถึงสัจธรรมของชีวิต ที่มวลมนุษย์มี

จุดเริ่มต้น นับแต่ลีมตามพับกับโลก พบสุข พบทุกๆ แล้วพับกับจุดจบ หนึ่ไม่พันกรรม เป็นดั่งนี้เสมอ

3. เนื้อหาของกลอนเปล่า มีหลายหลักทั้ง
ที่แต่งขึ้นเพื่อพระนามารมณ์ ความรู้สึก ความคิด
เรื่องชีวิตและสังคม

3.1 แสดงอารมณ์ส่วนตัวที่มั่นคงยั่งยืนของคนหลีกหนีไม่พ้น ระงับไม่ได้

ຕົວຢ່າງ

มันยกที่จะบอกได้
ถึงความรักที่มีอยู่
มันมาก เสียจนเหลือคงจะไม่เหลือ
ฉันไม่เคยเสียใจ
หรือระทടกอ้อ
ไม่เคยผิดหวัง
เมื่อกิตว่า
ความรัก
และความอวารณ์ทั้งหลายนั้น
ฉันจะไม่มีวันได้รับ^๑
จากเธอ.....

(มันยกที่จะบอก : พร้อมทรัพย์ สนิทวงศ์)

เป็นบทประพันธ์ที่ผู้เขียนได้แสดงออกเชิง
ความรัก ความผูกพัน พร้อมทั้งตัดพ้อด้วยความน้อย
ใจในคนรัก ที่ได้แสดงความสนใจเยี่ยดี แต่เป็นการ
แสดงออกอย่างสงบ ยอมรับสภาพของความรักที่ผิด
หวังนั้นต่อไป

3.2 สะท้อนภาพสังคมที่มีปัญหาในการดำรงชีวิตอยู่ โดยเฉพาะภาพสังคมเมืองที่ต้องต่อสู้

ตัวอย่าง

เลี้ยงใจคุณนักล้วงมือเบา
คุณคนขลาดเขลานักกรีด
แม่ใบมีดของคุณคมแค่ไหน
ก็ตีนไว้ความหมายในรายนี้
ผมเพิงชำรุดหนึ่งพันตัว
ความรอบรู้ผมอยู่ในหัว
ไม่กลัวต่อให้อาเป็นเจี้ย
บัตรเครดิตผมก็ไม่มี
สมุดบัญชีก็ไม่เคยใช้

จึงเสียใจคุณเมื่อเปล่าไปจากบ้าน
เพราพนพานกระเปาเบาหวิว
ล่ำคำกิ่วของผมไม่ห้อยสร้อยทองจริงหรือเก้
สำหรับคล้องเก๊ไก่ให้กระชากระ
และย้อนกลับมาตามปากแก้แค้น
นานเหลือแสนลินผมลีมรู้
ระหว่างเนื้อหมูเป็นฉันได
ได้กินเขาย่างหมูน้ำลายพูพลาจะไฟล
แต่เพราผมเป็นคน - คนนี้
ไม่เคยใช้วิสัยหมายหรือแมว
จะได้ฉกชิงวังแหนวนหนึ่งทันที
ผมก็คิดมองดูทุนคุณก็คิด
มีค่าลันเมื่อรักในศักดิ์ศรี
ไม่ซ้ำเติมคนจนและคนดี
ส้อยตามวิถีที่สมควร

(ເສີ່ມໃຈນະ: ວິນຍ ສົກລະເວລັກ)

เป็นบทประพันธ์ที่ฉายภาพของสังคมไทยในยุคปัจจุบัน ที่เศรษฐกิจมีปัญหา มีคนที่เป็นหนี้ มีคนลังเลงะเป่าที่ค่อยหาโอกาสที่จะเอาของคนอื่นโดยไม่รู้ว่า เขาเหล่านั้นก็ไม่ต่างกับตนเท่าไหร่ ผิดกันแต่ว่าคนเป็นหนี้มีงานทำที่อาศัยแรงกายทำงานด้วยความชื่อสัตย์

และรักในศักดิ์ศรี ส่วนคนลังเลงะเป่าันไม่ได้ว่าสิ่งที่ตัวเองทำอยู่นั้นผิดหรือถูก หรือเป็นการข้าเติมคนจนและคนดี

3.3 แสดงปรัชญาแห่งความจริง ที่ปรากฏอยู่ในทุกสิ่ง เรายังพบถ้าเราแสวงหา

ตัวอย่าง

ในสิ่งที่ดีที่สุด ก็มีความจริง
ในสิ่งที่糟 ก็มีความจริง
ในความชอบด้วย ก็มีความจริง
ในความชอบอีกด้ออน ก็มีความจริง
สรรพสิ่งทั้งหมดในโลกนี้ ความจริง เป็นที่ตั้ง^๕
สุดแต่ให้ระได้กันพน หรือแสร้งทำมัน
ความจริงเป็นสิ่งที่จริงและแน่นอน
ความจริง ไม่เคยร้อนหรือหนาว
ไม่เคยกล้ำหานหรือชาดกลัว
ไม่ใช้น้ำอมฤต แต่ก็ไม่ใช่ยาพิษ
ความจริงแท้คือความสงบ
เหมือนพระจันทร์ในยามราตรี
และพระอาทิตย์ในยามกลางวัน
ความจริงนั้น ศักดิ์สิทธิ์
และยิ่งใหญ่กว่าพลังอื่นใดทั้งมวล
 เพราะมันไม่เคยดายเสถียรสูญ
 และเป็นอมตะนิรันดร์ตลอดกาลฯ

(ความจริง : สร้อยเชษ)

เป็นการประพันธ์ที่ให้ภาพลักษณ์ของ ความจริง
ที่ปรากฏอยู่ในสรรพสิ่งในโลก ไม่ว่าจะเป็นสิ่งดีหรือสิ่งเลว
ความร้อนหรือความหนาว ความกล้าและความขลาด
ทั้งกลางวันและกลางคืน นับเป็นสัจธรรมแท้ที่ไม่มี
ใครปฏิเสธได้

ไม่รู้จักพอ

วันทั้งวันไม่เว้นว่างหาทางดับความหิว
หายหิวหันมาหาอาหารประจำตับกาย
กินอยู่สุขสบายแต่งกายดีแล้วไม่พอ
ยังต้องขอเมียสาวสาวไว้เชยชม
มีเสียงใจแล้วทั้งน้อยหลวง
ใจเป็นห่วงว่ามารถหมายไม่
เมื่อชื้อหามารถหมายมากพอใช้
ยังไม่ได้รับราชการคนดูหมิ่น
รับราชการชั้นนายอำเภอผู้ว่าก็ต่อไป
แม้จะได้เป็นใหญ่ในชั้นเสนาบดี
ว่าที่เอกสารคุมหาเสนาบดีก็ไม่พอ...

(คติธรรมเพลงโบราณของจีน แปลโดยนายเลียง เสถียรสุต)

เป็นลักษณะภาพยังกลอนของจีน ที่ไม่มีการ
ส่งสัมผัสระหว่างวรค่อย่างของไทย แต่คำทุกคำให้
ความหมายต่างๆกันไป ของกิจกรรมทางของมนุษย์
พิจารณาได้ด้วยการใช้คำธรรมดางามัญที่สุด

3.4 แสดงพลังแห่งอุดมการณ์ ที่หนุ่มสาวรุ่น
ใหม่ควรใส่ใจ เพื่อสังคมที่ดีงามน่าอยู่

ตัวอย่าง

หนุ่มสาวคือชีวิต	ร้อนเร่าเผาไฟมห-
เป็นทั้งความคิด	และเป็นโคมไฟ
หนุ่มสาวซึ่งทาง	แล้วป้างหน้า
เคียงกันสรรศสร้าง	กับปวงประชา
ภาระคนหนุ่มสาว	เมืองหน้าอนาคต
ชัยชนะยืนยาว	ก้าวข้ามงานงด
ยืนหยัดเพื่อสังคม	รุดหน้าอย่าท้อ
ล้างอธรรมให้ล้ม	รีบเร่งไม่รอ
กล้าหาญถูกต้อง	ศึกษาใช้เหตุผล
ระวังท่วงทำนอง	อ่อนน้อมถ่อมตน

ประยัดเรียนง่าย	ต่อสัมภานะ
มีวินัยไม่หน่าย	อดทนเสียสละ
เลิกเสเพลสนุก	ดีมเหล้าสำราญ
นึกถึงคนทุกๆ	ขึ้นชมธรรมาน
คนส่วนข้างมาก	ถูกเหยียบถูกยำ
ตกระกำลำบาก	หนุ่มสาวต้องนำ
สามัคคีสमานชนันท์	ประชาชนคนงาน
ปrongดองพื่น้องกัน	ชัยชนะรอคำขาน
หนุ่มสาวคือความหวัง	เร่าวันในใจใจ
แข็งแกร่งมีพลัง	และเต็มไปด้วยไฟ
	(หนุ่มสาว)

เป็นบทประพันธ์ที่ถ่ายภาพพลังของวัยหนุ่มสาว ที่มีมากทั้งด้านกำลังกายและกำลังความคิด ถ้าผู้ใหญ่ แนะนำทางที่ถูกทางที่เหมาะสมให้ หนุ่มสาวเหล่านั้น สามารถจะใช้ ไฟ ในตัว ของเขามาเหล่านั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้ก้าวหน้าต่อไปในอนาคต

จะเห็นว่าการประพันธ์ในรูปแบบของร้อยกรองปัจจุบันเกิดขึ้นมากมาย และหลากหลายทั้งรูปแบบและเนื้อหา บางชนิดมีรูปแบบกึ่งร้อยกรอง คือมีลักษณะปรับตัว บางชนิดมีรูปแบบกึ่งร้อยกรอง คือมีรูปแบบที่แต่งง่าย มีการสร้างรูปแบบใหม่ แต่ก็ไม่กำหนดตายตัว

แล้วล้อมและสังคมที่แบนเปลี่ยนไป ถ้าจะลองสรุป ลักษณะทั่วไปของร้อยกรองปัจจุบันนั้น ก็พอกจะสรุปได้ ดังนี้

1. มีขนาดสั้น เพราะต้องการจะสื่อความคิด ความรู้สึก และอารมณ์อย่างตรงจุด ให้หมายความถึง สภาพสังคมเร่งรีบในปัจจุบัน
2. ใช้คำง่าย ๆ และใช้ภาษาพูดมากกว่า ภาษาเขียน ไม่ต้องการศัพท์ยาก หรือศัพท์อลังการ วิจิตรพิสดาร แต่จะใช้คำที่ให้ความหมายชัด และภาพชัดเจน
3. ไม่บังคับฉันทลักษณะอย่างร้อยกรองโบราณ แต่อาจจะมีจังหวะสัมผัสบ้าง ตามลักษณะเฉพาะของความเป็น เจ้าบกเจ้ากลอน
4. มีลักษณะที่แต่งง่าย มีการสร้างรูปแบบฉันทลักษณะขึ้นใหม่ แต่ก็ไม่กำหนดตายตัว
5. ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน แล้วแต่ผู้ประพันธ์จะสร้างรูปแบบใดตามความคิดและจินตนาการ สร้างสรรค์ เป็นการแสดงถึงความมีอิสระทางความคิด
6. เน้นความหมายของเนื้อร่องมากกว่าความไฟเระ เพราะนี่คือจุดเด่นของร้อยกรองปัจจุบัน มักจะให้เนื้อหาที่สะท้อนภาพสังคมใกล้ตัว การเรียกร้องความเป็นธรรมให้สังคม

เอกสารอ้างอิง

- ประทีป เหมือนนิล. วรรณกรรมปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : อักษรลัมพันธ์, 2519.
- รัตนฤทธิ์ สังจพันธุ์ การประพันธ์รูปแบบใหม่, ภาษาไทย 2 การประพันธ์ไทยกรุงเทพฯ :
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.
- สายทิพย์ นฤกูลกิจ. วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์ไวโรจน์ บางเขน, 2534.
- เสดียา จันทิมา嘲. คณขี้ยนหนังสือ สุโขทัย. ปีที่ 1 ฉบับที่ 33. 25 - 31 พฤษภาคม 2524.